

Något om politiska
principer under
samtal emellan A.
gammal konservativ,
B.....

Boy, A T

53 E a Br. 1869

BOY, A T

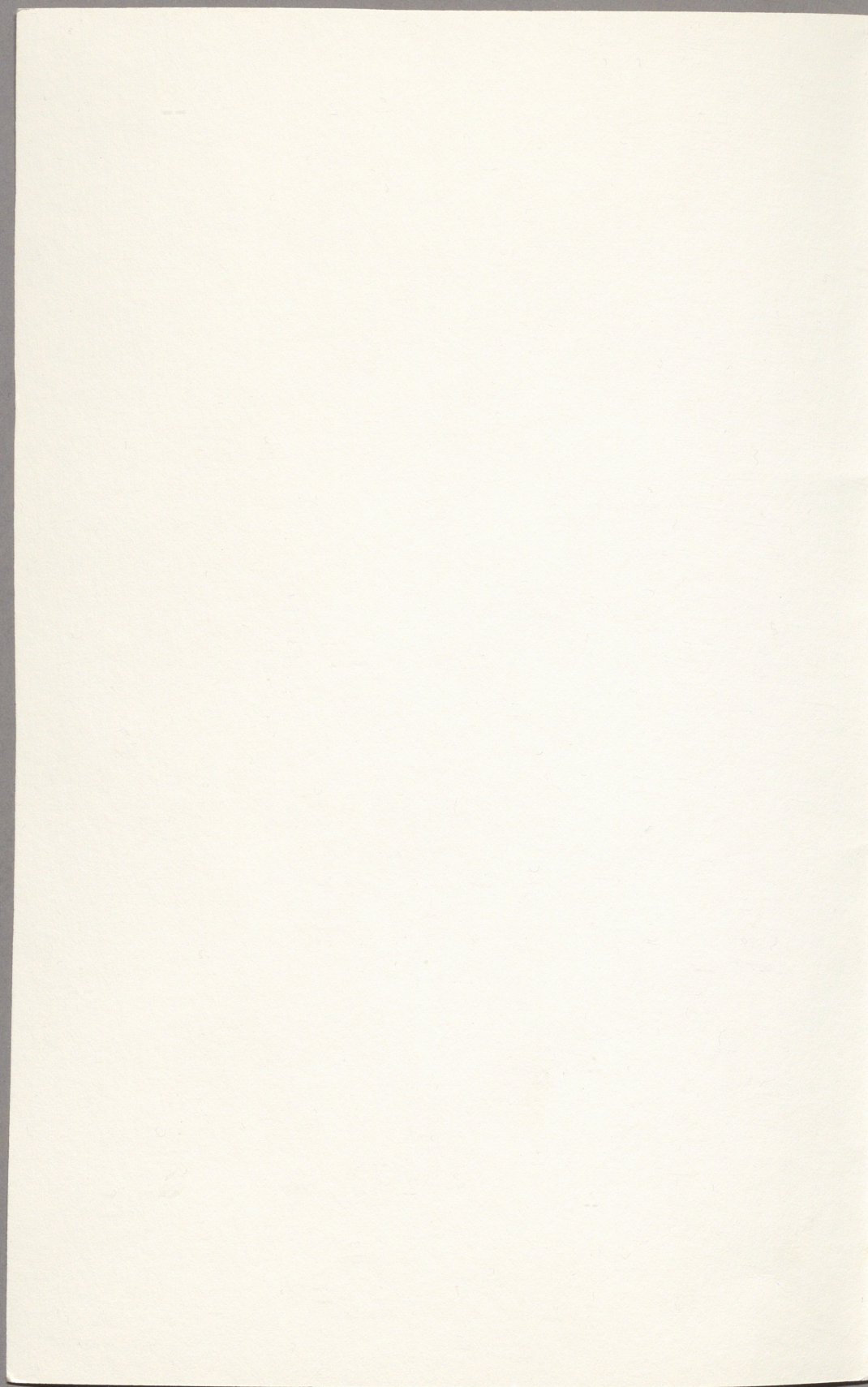
Sv. Saml.

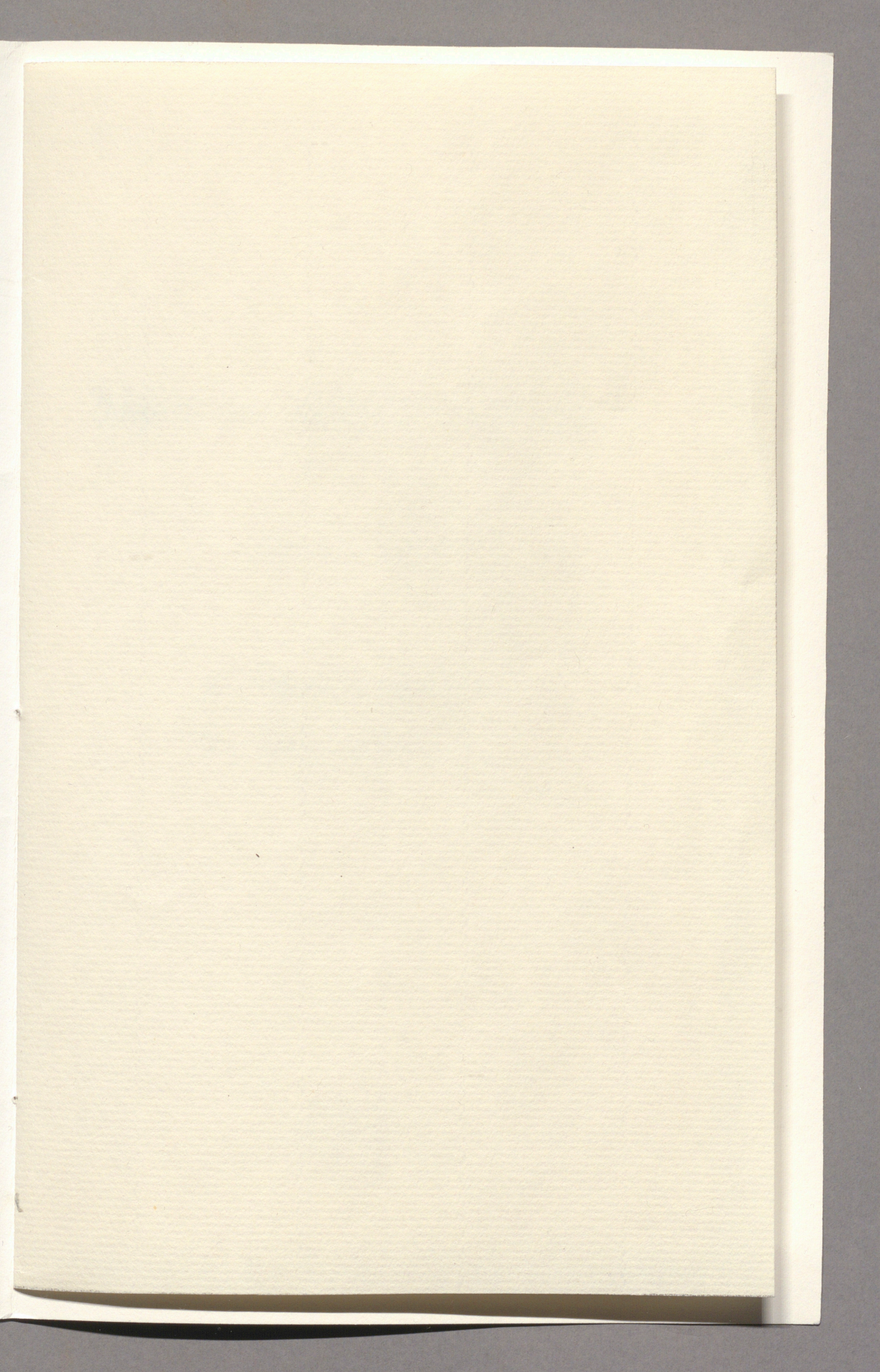
Polit.

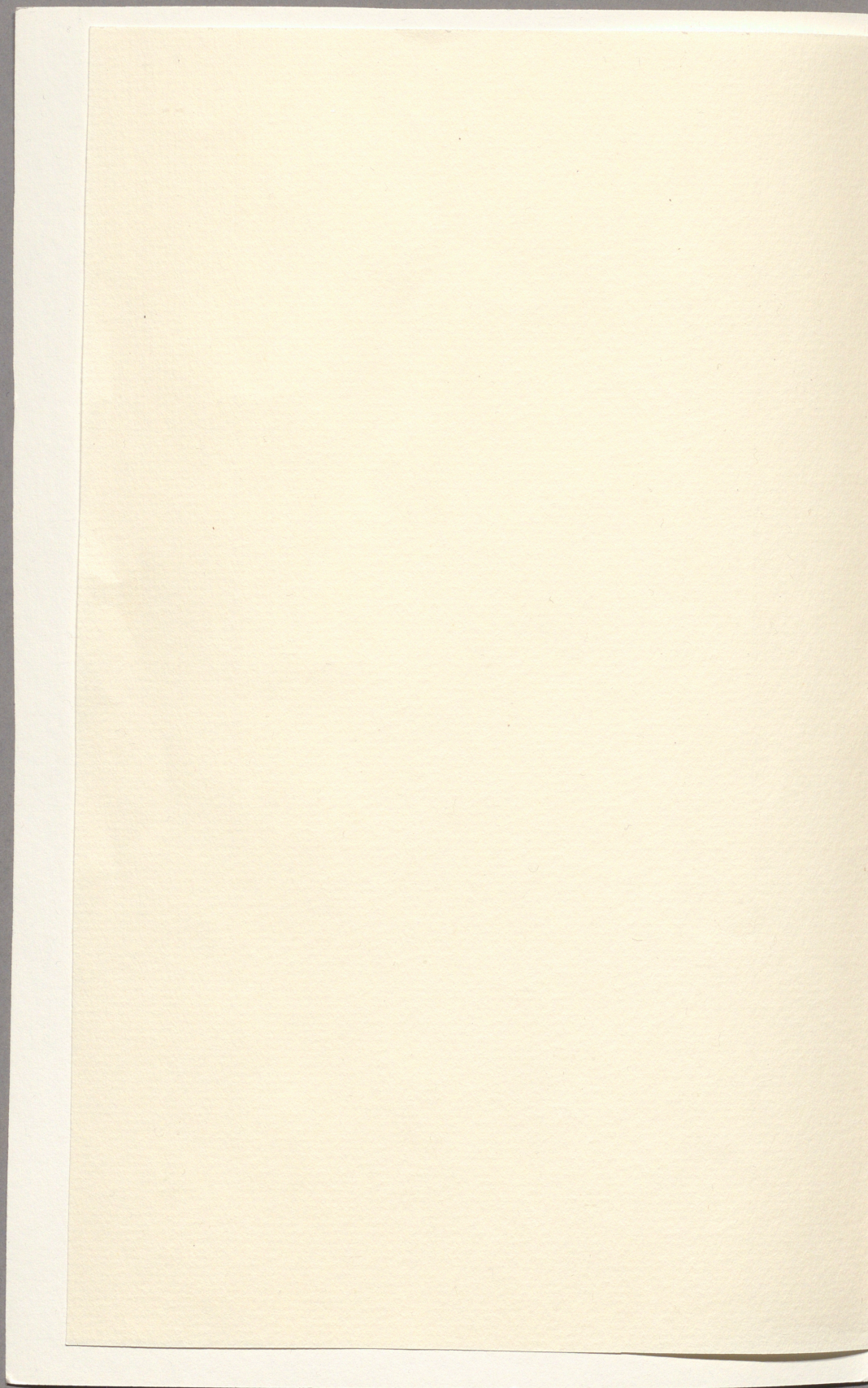
Sv.

(Br.)

1869

Boy, A.T.

Polit
&
(10)

Något om politiska principer

under samtal emellan

A. Gammal konservativ,

B. Moderat liberal.

STOCKHOLM

G. W. BLOMQUISTS BOKTRYCKERI

1869.

Något om politiska principer

Schema:

1. Principer, Kyrkliga, Statsreglering, etc.
2. Militärfrågan.
3. Om Program.
4. Om Embetsmän.
5. Om Tull.
6. Om Grundskatterne.
7. Om Lagstiftning.
8. Om Regeringens ställning till Riksdagen.
9. Om Representantens egenskaper.
10. Om de Nyliberala.
Corollarier.

STOCKHOLM

G. W. BERGMAN'S BOKTRYCKERI

1893

B. Ni ämnar väl deltaga uti valen till andra kam-
maren.

A. Nej.

B. Edra konservativa tänkesätt hindrar er väl ej att
anse den ena person lämpligare än den andra som riks-
dagsman?

A. Personers verkningsförmåga beror till en stor del
på de medel, genom hvilka de verka. Formen är hufvudsak
vid den politiska samverkan.

B. Dess vikt kan icke bestridas, men en form är i
och för sig icke annat än en tom form, gjuter man icke
någonting uti den så skall det icke saknas tillräckligt bränn-
bara ämnen för att förstöra den. Det gamla statssystemet var
vid sitt fall en tom form, ty de faktorer som skulle verka
inom det hade förvittradt, någon jemn principiell avvägning
förefanns icke heller, ty uti 1809 års statsskick hade val-
principen inom riksdagen mera styrka än arfsprincipen.

A. Det var dessa principers något ojemna avvägning
som framkallade den nya riksdagsordningen. Jag kan icke
tro att uti vår ofullkomliga värld hvarken den ena eller den
andra af dem är umbärlig. Sanningen kan och bör utgå
emellan dessa båda; de äro de enda på hvilka man kan
bygga någonting verkligen fast och varaktigt. Ingenstädes
har den enas öfvervigt, det må nu ha varit arfs- eller val-
principen, lemnat ett land tillfälle till lugn och fast utveck-
ling af sina andliga och materiella resurser. Intet land var
någonsin mera fritt än Sverige under 1809 års statssystem.
Med sådana åsigter finner ni att min tid som politiker är
förbi eller ännu icke kommen.

B. Det kan ej förundra mig om en konservativ icke
vill bli vald till riksdagsman, ehuru man sett att mängen
blifvit det och emottagit kallelsen, men han skulle väl kunna
gå till valurnan ändå?

A. Ingen tänker numera på återställande af det gamla
statsskicket, härmed förloras också all möjlig sammanhållning
emellan de konservative, ty denna måste hvila på principiell
grund. Bland dem som känna ett inre behof af att gagna
sitt land har man också funnit ganska olika begrepp om
huru närvarande politiska förhållanden böra uppfattas.

B. Under långvarig fred hade vi fått, för våra klimatiska förhållanden och deraf i viss grad följande ojemna skördar, en temligen hög skuld till utlandet — dels statsskuld och dels hypoteksföreningsskuld — härtill kom att, om än de direkta skatterna något minskats så hade de indirekta (synnerligast bränvinsskatten) och de kommunala stigit till en ofantlig höjd, mången idog man misströstade om att i längd kunna dem bära, man trodde att med en förenklad form för representation olägenheter skulle öfvervinnas, som antagligen under den gamla formen icke kunde rättas. Ej nog härmed, ett privatbankssystem verkande. — ansåg man ofördelaktigt för landet i sin helhet. Under sådana förhållanden var det väl ej så underligt om man sökte denna förenklade form?

A. Grundlagsförändringar gripa, måhända för århundraden, djupt in uti en stats förhållanden. Ehuru mycket under sednare tid blifvit gjordt för svenska folkets upptran var det ännu icke moget för den sjelfstyrelse som man kan, synnerligast med årliga riksdagar, anse som en följd af närvarande riksdagsordning med den census som för densamma är bestämd.

B. Ni ser gerna de politiska förhållandena med det synglas som ni hade före 1865. Måne man nu kan komma till något resultat på detta sätt. Politikerns uppgift är att under handen varande förhållanden söka verka så väl till fosterlandets bästa som han förmår.

Under den utmärktaste styrelseform kan det blifva bra illa styrt, ett land sjunka ned uti armod; under den eländigaste styrelseform kan man finna ett lyckligt folk, hufvudsaken är att vinna goda praktiska resultat. Ifrån Franska revolutionen 1789 till 1848 pågick inom Europa strider om statskickens form, öfver rättmätigheten och ändamålsenligheten af absolut demokrati, representativ författning, monarkien på demokratisk grund, parlamentariskt styrelsesätt, en- eller tvåkammersystem, direkta eller indirekta val etc. Efter 1848 hafva de materiela intressena trädt i stället för de så kallade politiska teorierna. Hos oss i Sverige har man från första stund af det nya statsskicket följt denna nya tidsriktning.

A. Så gagneligt det än är att vara praktisk så får man likväl ej glömma att hvad man väl och med politiskt sammanhang skall verkställa, det måste hvila på vetenskaplig grund, derfore har man utvecklade systemer för statsvetenskap, politik, ekonomi etc. Uti ett land der de lärdaste

mäns inom riksdagen långa erfarenhet icke komma till nytta, der man icke antager goda ovedersägliga skäl, derfore att man har en öfvertygelse, som icke kan motiveras, der man glömmet att konungamaktens förnämsta stöd är statskyrka och armé, att det för denna makt erfordras fastare grundval än en för dagen god opinion uti våra dagar, der redan missförhållandet mellan ordinarie inkomster och ordinarie utgifter är stort och der riksdagens båda kammare nu dertill, oaktadt skarpsinniga skrifter blifvit tryckta deremot på förhand, tillvoterat sig rätten att vidröra redan beviljade ordinarie anslag, ett land, der kronan följaktligen icke ens kan uppgöra ett leveranskontrakt för längre tid än ett år, oaktadt staten härigenom gör förluster. Ett land, der moralitén, rättsbegreppen och rättsskipningen är sådan som här — — der är ej mycket att göra, ej mycket att hoppas på, folket flyr också i hvaruti icke något förhastande kan ega rum, de skola passera högsta domstolen, kyrkomötet etc. Rätta sambandet emellan stat och kyrka är ej lätt att finna. Vår tid är ej nog lycklig att ega allmän belåtenhet med hvad som är. Inom och utom fäderneslandet pågår en religionsstrid, som synes tilltaga i styrka och hvars utgång väl ingen ännu kan beräkna. Genom denna uppstår ett godt och ett ondt. Det goda är att tron hos oliktänkande blir mera lefvande. (Författaren fann för många år sedan uti en mindre stad uti södra Österrike, hvars innevånare voro ungefärligen jemnt delade emellan 2:ne christna kyrkor, bevis härpå.) Det onda är att — religionsfriheten begagnas af de med statskyrkan oliktänkande för att tillintetgöra dennas möjliga bestånd som statskyrka och dermed förlorar staten ett sammanhållande element, som icke genom någonting annat kan ersättas. Sjelfva rättsskipningen har sedan ej mer sin innersta grundval. Något afgörande steg uti detta fall lär väl ej under närmaste riksdagsmannaperiod för andra kammaren blifva taget.

Först när riksdagen visat att den fullständiga tillämpningen af beskattningsrätten blifvit af den missbrukad, kan man klandra, att de som skola betala, bestämma huru mycket. Under sednaste tre riksdagar hafva anslag blifvit voterade med en gïfmildhet och storsinnet, som vi veta det öfverstigit landets tillgångar, ingens rätt har blifvit förnärmad. Hvad moraliteten inom landet beträffar torde det vara temligen svårt att derom fälla ett bestämdt omdöme.

En tidsfordran synes en ständig lagkommitté vara, denna organisation kan på en gång bli den enklaste och billigaste genom begagnande af befintliga krafter, hvilka der till utan skada kunna användas. Att tidsenligare rättsskipning är ett oundgängligt behof för landet erkännes villigt, mycket härom är tänkt och talat, tiden härför är ej ännu fullt kommen, visserligen för behofvet, men ännu icke för organisation — egentligast derföre, att alla stora frågor kunna icke lösas på en gång och först måste andra komma.

A. Det kan vara godt och välment att uppgöra projekt, men realisera dem!

B. Äro de stora frågorna väl genomtänkta, grundligt uppställda, komma de i följdriktig ordning, är behofvet af dem oafvisligt, så skola de intränga något förr eller något sednare uti allmänna öfvertygelsen och med nöje emottagas.

A. Hvad ni menar med väl genomtänkta och grundligt uppställda lemnas derhän, konsten att skriva författningar synes vara utdöd. Hvilken skulle den följdriktiga ordningen bland de stora frågorna vara?

B. Statsrådet, Statsutskottet och Riksdagen måste uppgöra statsregleringen så att befintliga tillgångar betäcka utgifterne, utan att landets skuld ökas, skatterne höjas eller riksbankens vinst användes till statsbehof. Häraf blir följden minskad statsskuld genom amorteringen och att riksbanken framdeles kan blifva ensam sedelutgifvande, hvarigenom åter fastare värden, jemnare arbetsförtjenst och skattelindring genom den betydliga vinst som sedelutgifningsrätten medför för landet uppstår. Statens behof måste bero af dess tillgångar, dessa delas uti *oundgängliga* och *behöfliga*, de sednare få vika för de förra, lika så lokalintressen för det allmännas. Under det man ordnar de viktigaste delarne af den fråga, som man anser först böra komma i fråga, få andra stå tillbaka, för att komma i sin ordning. Anser man att försvaret bör ordnas först, och medlen till detta medför hvai staten kan disponera, må man då ej tänka på att erhålla anslag af staten för nya jernvägar, må man ej börja med

ordnandet af försvaret förr än påbörjade jernvägsbyggnader äro färdige, om ej statsregleringen kan uppgöras så att förutnämnde vilkor uppfyllas och penningar finnas till båda ändamålen. Att landets finansiella ställning för närvarande ovilkorligen fordrar den fasta bestämda grund, som vi härmed föreslå, tro vi. Har nu den finansiella ställningen redan sjunkit så djupt att en statsreglering på nämnda grund icke mera kan uppgöras? — frågan är blott den huruvida det kan ske för närmaste år, ty att det sednare kan ske kan man icke tvifla på. Om så är, blir det nödvändigt att höja tullen på de artiklar, som icke äro vidrörde uti Franska traktaten, på tobak etc. under öfvergångsperioden för att fylla bristen. I samma möhå som den finansiella ställningen inom ett land blir svår ökas behofvet af att rigta uppmärksamheten på det produktiva arbetet för att derigerom bidraga till att lindra den. Att jernvägar är ett verksamt bidragande medel till att öka produktion vet man ganska väl, men äro de det i tillräcklig grad för att kunna motsvara sin kostnad? är det icke nödvändigt under närvarande finansiella förhållanden att för befintliga kapital söka ännu produktivare föremål, hvilket väl ordnade odlingar t. ex. äro. Jag vet visserligen att man högt ropar på jernvägar för våra bergslager, att man säger, att denna för vårt land så ytterst viktiga industri måste gå under om den ej får jernvägar till lastageplats, men har man väl ännu lyckats öfvertyga sig sjelf eller andra att våra malmers utmärkta beskaffenhet kunna, med de förbättrade jernförädlings-metoder som numera finnas, täfla i alla fall med af naturen så gynnade lägen som dem, hvilka hafva stenkolsgrufvorna tätt intill jernförädlingsställena och der allt sker i ofantligt stor skala, hvilket äfven detta minskar arbetspriset.

2.

A. Hvilken fråga anser ni, när statsregleringen det medger, först bör lösas?

B. Man har temligen allmänt ansett att militärfrågan först bör ordnas. Om ett land, som ej har ett tillfredsställande militärförsvår, kan man säga att det lefver på nåder. Om Östersjön, genom förvecklingar uti Frankrike eller krig emellan England och Amerika, saker som ganska lätt kunna inträffa under vår oroliga tid, — om Östersjön af ett eller annat skäl är fri väg för Ryssland eller Preussen, så kan Sverige icke hindra Ryssland, t. ex. att öfverföra så stor

massa trupper till oss att vi ej kunna möta det uti slutet strid. Huru nära är det ej till Åland, der massor af trupper och förråder kunna concentreras? ständigt ökad öfverforslingsförmåga, Baltischspore isfri hamn vid Ostersjön. Jernvägar både norr och söder om fluska viken till Petersburg som står i förbindelse med ett helt jernvägsnät i det inre af Ryssland, genom detta lätt truppconcentrering till huru stort antal som helst. Läger man härtill att Ryssland under de flesta år har ofantligt mycket större förråd af lifsmedel än det consumerar och att vi i Sverige efter ett godt år på hösten är ett spannmålsexporterande land, så finner man, vid betraktande af den viktiga omständigheten att landstigningspunkterne ej af oss äro kända, och då vår försvarskraft är bekant och att anfallskrafter beräknas derefter, att vi måste vara betänkte på ett annat försvarssätt än det hitintills vanligen brukade.

A. Huru skulle det vara beskaffadt?

B. En lycka för mindre stater är att det gifves ett sådant, hvilket jemförelsevis med den slutna striden i massor har i allt företräde framför denna. Tiraljörkedjor, skickliga och lätta, späckade med kanoner och recognocerade samt sammanhållna genom kavalleri, med skicklige skyttar, försedde med goda vapen och distancekikare öfvervinna hvarje fiendtligt hinder, ordnad på annat sätt, om de äro rätt uppstälde och ledde. Det blir ej mera det större antalet utan individens skicklighet, som afgör hvem som skall segra och som striden måste hållas på längre afstånd, så vidt tätare skog ej sådant hindrar, dock likväl alltid med ytterlig varsamhet närmandet ske, så få striderne en helt annan natur, det råa slagandet af massor upphör och föres striden efter samma princip från båda sidor med ungefärligen samma skicklighet så erfordras det lång tid innan någon afgörande seger kan vinnas. Spridda linier, som äro uti sina ändpunkter förstärkta genom kortare tvärlinier och efter olika terrängförhållanden försedde med reserver, som gruppvis anfaller eller försvarar vissa positioner kunna icke gerna förlora särdeles mycket genom att finna fienden stark på sina flanker, de kunna visserligen kringgå, till och med helt och hållet inneslutas, men dertill erfordras ett så oerhördt mycket större antal och dertill fullt jemngoda i skicklighet, att man kan nästan säga det kommer ej att inträffa. Det skulle bli dyrt för en fiende att tum för tum eröfra land på detta sätt. Vill han strida i slutet ordning, så får han se sig omgifven af lätta korpser, som han icke räcker, hvilka plocka bort slutligen

ända till sista man af den måhända från början stora fiendteliga armée som velat beröfva Svenska folket sin nationalité.

A. Några stora briljanta menniskomördande bataljer levererar ni icke med fienden.

B. Man skall icke kunna tvingas dertill, då man känner sitt lands topografi och har lika marschöfvade som skjutskickliga korpser.

A. På stora slätter skall man icke kunna uträtta mycket, tror man kanske med lätta korpser af t. ex. 10,000 man emot möjligen 100,000 fiender som marchera framåt i slagordning.

B. Det är visst icke gifvet att man alltid kan försvara en bestämd punkt. ej att man kan våga sända fram alla de 10,000 emot de hundra, hvarigenom man sjelf kan förlora nödvändig rörlighet, men man kan med ännu mindre styrka utan fara, hålla sig fienden nära under den tillbakamarch som jag suponerar till en början får företagas, ploeka bort även under reträtt ofantligt mycket folk. Långe dröjer det ej innan fienden blir så försvagad att han först stadnar och sedan måste retirera, har han vågat sig långt in i landet blir det väl ej så många som lyckas återkomma till kusten igen. Hvarje bemödande hos oss i militärväg bör således gå ut på att vinna rörlighet och skicklighet hos vårt infanteri först och främst, ty hos vårt artilleri och kavalleri finnes det redan.

A. Hur skall det gå till?

B. Det enda sätt som jag kan uppgifva, emedan det ej öfverstiger vårt lands tillgångar är att gifva första militärdaningen uti skolorna, d. v. s. der inhämtas en viss grad af öfning uti gymnastik, militärexercis, marscher, sammanhållning som trupp etc., hvad der läres glömmes ej. Vid adertonde året lemnas den värnepligtige, som kan approberas till soldat ett krigsdugligt gevär och 100 patroner, han inskrifves uti närboende befäls rulla, undervisas om sättet att behandla geväret och öfvar sig uti skjutning, när han är ledig, hemma under detta år. Under 19 året erhåller han änyo 100 patroner, befälet hemkallar derunder till sig då och då några man i sender, som få visa huru långt de hunnit uti skjutskicklighet på bestämda afstånd, der man finner under detta år att naturanlagen allt för mycket hos någon karl lägga hinder i vägen för att kunna förvärfa förmågan att lära sig skjuta kan man redan då afföra honom från infanteri-listan och sedan använda honom till artillerist, kavallerist eller skansgräfvare vid fästningsarbeten etc. Tjugonde året

sammandrages då och då de beväringsskyldige sockenvis till mindre öningar. Hvad som under detta bör blifva hufvudsak är träffsäkerhet på obestämda afstånd. 100 patroner tilldelas äfven hvarje värnepligtig under detta år, och patroner böra dessutom finnas tillgänglige att köpa. När karlen sammandrages till första beväringmötet bör han redan vara individuelt utbildad infanterisoldat, är han det ej då blir han det aldrig hos oss. Att man svårligen kan samöfva indelta armeén med beväringen under dessa förhållanden torde erkännas. Det låter sig icke göra att nu bedömma huru stort antal infanteribeväringssoldater som kan erhållas, häraf beror i så väsendtlig grad vår militärorganisation att man med visshet kan säga att en sådan nu är för tidig. Faran vid att ej begagna den tid vi nu ega till utbildande af den individuella skickligheten kan blifva ganska stor, men faran af att uppskjuta den bestämda organisationsplan är ingen. Med en papperslag skrämmer man ej Ryssen. Först gevär och patroner, sedan förmåga att begagna dem och derefter fältutredning i öfrigt, i denna ordning kostar det staten minst. Den bestämda riktningen är gifven, det öfriga gör sig sjelf efter behof.

A. Än befäl?

B. Skickligt befäl måste anskaffas, till en början kan visserligen indelta armeéns officerare bestrida beväringstjänstgöringen, men icke i längd.

Af det nämnda framgår att:

1:o. Adertonåringen bör tilldelas krigsdugligt vapen med patroner.

Att 2:o. Frågan om indelta armeéns afskaffande måste uppskjutas.

Att 3:o. Utsträckt värnepligt sannolikt kommer att visa sig obehöfelig, men att frågan derom i hvarje händelse är förtidigt väckt.

En militärorganisation är beroende af hvar till den skall användas, med andra ord på de taktiska rörelserna. De taktiska rörelserna bero af de vapens beskaffenhet, med hvilka skall stridas.

3.

A. Det förefaller mig som ett klart program som sammanhåller de politiska frågorna ännu skulle saknas en, ehuru en del saker antyder, andra något visar en viss politisk riktning. Vissa saker äro alls icke vidrörda.

B. Att uppgöra ett politiskt program förutsätter icke allenast kännedom om ett lands alla viktigare förhållanden, om människornas beskaffenhet etc., utan äfven de grundligaste studier uti filosofi, politik, ekonomi, etc., det förutsätter den skarpaste politiska öfverblick af det hela och de grundligaste specialstudier. Ej nog med allt detta, man måste äfven hafva ett förutseende om hvad som skall hända, som med den menckliga förmågan icke i allmänhet är förenlig. Uti politik är det ej nog att jag vet hvad som är väl att göra, jag måste framför allt välja *tiden* och *sättet*, samma sak som under en tid kan bringa lycka för ett land, kan under en annan sänka det ner uti det djupaste elände, hvilket lyckan såväl som eländet icke beror af saken utan af de öfriga politiska förhållandena, som under olika tider kunna verka olika. Jag vill genom exempel af en programbit visa de svårigheter, som härvid uppstå för den som kan och vill grundligt tänka sig in uti detta ämne. När man härtill lägger att händelserna ständigt vexla med tiden och att man under hvarje tid bör sluta sig till dem som hafva fosterlandets välgång i sin helhet till hufvudsyfte, så ökas de. Blott den omständigheten att det icke är lätt, uti saker som ej alltid äro af enklaste natur att göra sig förstädd minskar dem ej. Emellertid här nu ett litet prof.

Det Franska centralisationssystemet passar konsekvent genomfördt lika litet som det Engelska decentralisationssystemet för vårt land. En medelväg emellan båda torde för oss vara lämplig. Centralisationen synes likväl sådan den nu är böra minskas. Att ett län eller en provins gör anspråk på att staten skall, utan att dermed uppfylles något stort statsändamål i sin helhet, lemna stora anslag för t. ex. jernvägsbyggnader, vägar, sjösänkningar, nyodlingar, expropriationer af jord etc. är orimligt och alla politiska intriger och passioner, som genom sådana anledningar framkallas äro att anse som följder af den ännu alltför stora centralisationen.

Om deremot en ort eller ett län skulle hafva makt att hindra anläggandet af en jernväg, som allmänna meningen ansåg för hela landet nödvändig, eller hafva rätt att illa underhålla allmän landsväg, så skulle detta bevisa att decentralisationssystemet vore för mäktigt. Uti båda dessa fall kunna vi uti Sverige med våra förhållanden temligen visst beräkna att det icke kan gå väl. Man lærer icke gå för långt om man som allmän grundsats uppställer: Må hvarje län genom sitt landsting eller inom sin församling sörja för sig sjelf, uti de fall der icke statens intressen i sin helhet derigenom något

kan lida, och skulle minoriteten uti ett län anse sig genom majoriteten förtryckt, må då regeringen kunna bestämma om de, som anse sig vara förtryckta, hafva skäl för sin klagan.

Jag tror verkligen denna programbit vara värd att tänka på — men innan man kan antaga den får man göra för sig klart vid hvilka politiska frågor någon tillämpning kan ega rum. Man sträfvar nu t. ex. att helt och hållet centralisera bankfrågan — nyligen sågo vi uti skogslagstiftningen för Gotland decentralisation ega rum, i båda fallen vill man väl handla eller har man gjort hvad för staten är eller varit nyttigast. Man kommer till den slutsats att man för hvarje förekommande fall får handla så klokt som möjligt — och satsen försvinner. — Häraf kan inses huru svårt det är, synnerligast under ett nytt statskick, att uppgöra ett program.

4.

A. Än administrationen?

B. Man sysselsätter sig nu mycket med våra civila embetsmän, det är åt den administrativa delen, som man i synnerhet riktar sin uppmärksamhet, under det att den juridiska hitintills blifvit lemnad temligen ovidrörd. Klart torde vara att den del af dessa, som uti moraliskt och ekonomiskt hänseende verkar mindre väl först bör omorganiseras. Har man ens gjort sig mödan att grundligt undersöka detta. Härtill erfordras ingenting mera och ingenting mindre än vår civila embetsmannaverksamhets historia med statistik, denna är ännu icke skrifven. Man torde inse att så alldeles lättlösta äro icke dessa frågor om man vill lösa dem väl. Det skulle kanske genom utredning komma att visa sig att den collegiala formen inom administration uppfostrade och bibehölle ärliga tjänstemän och att sedan byråer blefve införda erhöill man embetsmannavälde, godtycke och opålitlighet. Det skulle kanske komma att visa sig vid en samvetsgrann och opartisk undersökning af förhållandena att just den juridiska delen behöfde en omorganisation uti statens och juristernas eget intresse, icke för att förnärma någons rätt bland dem, utan för att mera sammanhålla de juridiska principerna och dermed höja deras anseende.

5.

A. Huru anser ni att vår tullagstiftning bör vara?

B. Det finnes kanske icke någon som ej vet att alla tullar en gång i framtiden alldeles komma att försvinna. Christendommen är det som bestämmer gängen för alla politiska frågor, det är den som leder från barbarism till civilisation, det är den frihet och den skyldighet, som andan deraf ger, som människoslägtet mer och mer kommer i åtnjutande af — ty christendomens verkningar på de politiska frågorna äro nu i sin början, den har ännu mången kamp att utstå emot vantro och sekterism, man finner mångt vackel, mycken ovisshet, men man ser den unga friska styrkan, som segrande bryter sig väg. Just på grund af de rättsbegrepp som vi på detta sätt erhållit, veta vi att tull är oss vidrig — men EN stat kan icke tillämpa en theoretiskt riktig sats förr än den tid kommit, då den blifvit praktiskt utförbar. När är den det? Då öfverallt på jorden tullen upphör. När kunna de upphöra? Första vilkoret är att staterna ordnas så inom sig att de kunna undvara skatten; det andra att en stat, som på jordklotet är gynnadt med lyckligare läge icke missbrukar detta på sina medmänniskors bekostnad, d. v. s. icke vill för sig i förhållande till läget antaga ett normalpris på arbetskostnaden och beräkna derafter varuvärdet och varuutbytet; detta skulle likväl förut-sätta att hvarje persons arbetskraft rätt användes och att icke maskinerna invecklade beräkningarna. Man finner lätt att nutidens nationalekonomer icke kunna utgå från så överkställbara hypoteser. Man kommer in på handels filosofi. På en mängd skriftställares olika teorier, som här måste förbigås, men man kommer ännu på lång tid icke ifrån tullar och icke ifrån att ett land som har lägre tullar än ett annat förlorar på detta andra. Det är därför man talar så mycket om reciprocité i tullväg, eller vi kunna ej lemna Preussen t. ex. större tullfördelar än Preussen lemna Sverige. Att nu rätt beräkna detta, artikel för artikel, är ett bland de dyraste och svåraste bland arbeten, som man kan företaga sig. Så länge Franska traktaten varar, kan föga härvid göras.

6.

A. Böra en del af grundskatterna amorteras, som förslaget är, på 40 år genom erläggande af 6 % nu, sedan de blifvit förvandlade uti penningar?

B. Ja! Om staten icke förlorar någonting dervid och dess skuld betalas med samma belopp.

A. Kan det ske genom hypoteksföreningarne?

B. Det beror på huru den utländska räntan är noterad.

7.

A. Hvad säger ni om civil-, kriminal- och kommunal-lagstiftningen samt skogsfrågan.

B. Att de äro alltför vidlyftiga ämnen för att kunna vidröra dem uti ett valprogram — att framkasta idéer utan grundligt genomarbetade förslag gagnar föga.

8.

A. Huru anser ni att regeringens ställning till riksdagen bör vara?

B. Värdig, fast, bestämd, fosterländsk, principiell.

A. Än riksdagens till regeringen?

B. Varsam, själfständig, sparsam.

A. Den som bestämmer öfver beskattningsrätten kan ju bestämma öfver allt annat som rör staten?

B. Beskattningsrätten kan brukas af riksdagen, men icke missbrukas — riksdagen får icke styra landet derigenom.

A. Huru hindra det?

B. Konungen eger rätt att upplösa riksdagen och förordna om nya val.

A. De utfalla väl då på samma sätt eller än sämre?

B. Man tänker sig för två gånger innan man spänner bågen så högt, och på följderna deraf. Regeringen äger till sitt förfogande den verkställande makten och detta är en politisk motvigt, som måste respekteras. Det inses likväl lätt att behovet af förtroende och innerligt samband emellan regering och riksdag är ganska stort och att sönderingar dem emellan äro särdeles farliga.

A. Huru vill ni åstadkomma detta samband?

B. Om de tre statsråden utan departement eller två af dem utses bland personer, som ega kamrarnes majoriteters förtroende, så torde dessa veta eller kunna få veta, hvilka åtgärder som kunde föreslås riksdagen med visshet eller sannolikhet för framgång. Konungens tjenstemän, som väl i de flesta fall, på grund af sin långa erfarenhet och författningskunskap lämpligast kunde bestrida departementschefplatserna, erhöi derigenom en fastare ställning.

A. Skulle härigenom framkallas någon sorts ministerstyrelse?

B. Visst icke. Geijer säger, att svenska folkets historia är dess konungars, någon annan styrelse än konungens underkastar sig ej svensken, det kan gå för någon kort tid, men icke i längden, — mång hundraåriga vanor brytas icke så lätt — ständigt har likväl svenska folket fritt uttalat hvad det velat och icke velat — hvad det kunnat och icke ansett sig förmå — slafvar voro de aldrig, ens under enväldets dagar. Enväldet kan aldrig få samma natur hos oss som i Österlanden. — Statsrådet äro konungens rådgifvare, ingenting annat, de äro ansvarige för sina råd.

A. Hvad tänker ni om statsrådets kollektiva ansvarighet eller tillämpningen af 8 § regeringsformen, der man finner att »statsrådets samtliga ledamöter, der de icke förfall ega, skola öfvervara alla mål af synnerlig vikt och omfattning, som, efter dem förut meddelade föredragningshistor, i statsrådet förekomma och rikets allmänna styrelse röra. Sådana äro: frågor och förslag om nya allmänna författningars vidtagande, om upphäfvande och förändring af de förut gällande; om nya allmänna inrättningar uti särskildta styrelsens grenar, med flera af dylik beskaffenhet» samt om 9 §, der det står statsrådets tillstädesvarande ledamöter böra, under ansvarighet för rådslagen, till den påföljd, hvårom i 106 och 107 §§ vidare stadgas, ovilkorligen till protokollet sina meningar yttra och förklara, konungen dock förbehållet att allena besluta.»

B. Då åtskilliga frågor tillhöra flera departement, då större grundlags- och andra frågor kunna medföra en genomgripande rubbning eller förändring af det hela, då alla frågor hafva ett visst sammanhang med hvarandra, så är det så mycket bättre om statsrådet kan vara eniga om gången af det hela och i öfverensstämmelse dermed gifva sina råd, likväl får härvid icke förbises att det är konungen som styr och att styrelsens olika grenar äro så mångsidiga och olikartade att någon kollektivitet derföre icke gerna kan komma till någon allmännare tillämpning, minst bör den ifrågasättas från riksdagens sida, då man finner att detta icke enligt 106 eller 107 §§ regeringsformen är nödvändigt.

A. Jag trodde nästan att ni ansåg det riksdagen kunde åstadkomma svenska folkets sjelfstyrelse...?

B. Dess inflytande på ärendernas gång kan vara stort, men tillräcklig kunskap och sammanhållning för att styra kan den icke ega.

A. Hvilka egenskaper förutsätter ni som önskvärda hos en representant?

B. Fosterlandskärlek, karaktärsfasthet, oberoende ekonomisk ställning, allmän politisk överblick och grundligare studier uti någon större politisk fråga — klok sparsamhetsanda.

A. Ni nämner ingenting om värtalighet.

B. Den kan vara både gagnelig och skadlig. — I allmänhet pratas det förmycket, tänkes och arbetas för litet inom en riksförsamling.

Författaren hade ämnat att visa de nyliberala den uppmärksamheten att på politiskt principiell grund vederlägga dem, men då denna uppsats egentligen åsyftar att i någon mån söka förena åsigtarna vid valet af riksdagsmän i Stockholm till andra kammaren och han anser att de herrar som kunna tillhöra detta parti icke böra ifrågasättas af ett rent ekonomiskt skäl — förefinnes icke skäligen anledning härtill nu.

På sidan 65 af »Hvad vilja de nyliberala?» står: 1) »att försvaret grundas på folkbeväpning med allmän och utsträckt värnepligt.» 2) »att hvarje medborgare betalar för försvarets gemensamma kostnader efter sin förmögenhet.»

Först och främst vet man att allmän och utsträckt värnepligt är ett dyrt försvar, sedan att kostnaden skall utgå efter 2:dra artikeln, följden häraf är den, att hvad man minskar i utgift för landet, det ökas för städerna. Vid närmare eftertänka torde man finna att städerna ej kunna bära denna betydligt ökade beskattning, hvarföre de som detta velat och vilja väl icke i någon stad kunna påräkna röstpluralité.

Corollarium.

Skulle man icke kunna förena sig om de åsikter som B. har och anse dem nu tidsenliga?

